

خبرنامه اینترنت کمیته امداد امام خمینی (ره)

سال سوم، شماره بیست و هشتم نیمه دوم دی هشتاد و هشت

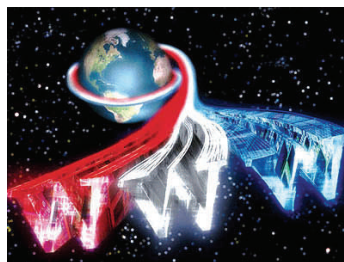
اداره کل برنامه ریزی و فناوری اطلاعات

اینترنت

سپهر رایانه ببینید؟ می‌توانید تغییراتی را در صدایش بشنوید؟ اینکه محیطی در سپهر رایانه حاوی ارتباطات دیداری یا شنیداری باشد، بر چگونگی رفتار و روابطی که میان افراد بوجود می‌آید، تأثیرات بسزایی خواهد گذاشت. محیط‌های گپ (chat) چند رسانه‌ای (از قبیل پالاس)، مکالمه چندگانه شنیداری-دیداری و تلفن از طریق اینترنت مطمئناً نشانه‌هایی از چیزهای در حال ظهور است، اما تجربه حسی برخورد با دیگران در سپهر رایانه به دیدن، شنیدن و ترکیب دیدن و شنیدن - محدود شده است.

۲- متن نویسی

با وجود کیفیت حسی تقلیل یافته ارتباطات متنی، نباید آنها را به عنوان شکل مؤثری از خود ابرازگری و ارتباط بیناشخصی ناچیز انگاشت. ای میل، گپ و پیام‌گذاری فوری در مقایسه با ابزارهای چندرسانه‌ای به دلایلی فراتر از سهولت کاربرد و با صرفه بودن شان همواره از عمومی‌ترین اشکال تعاملی رایانه‌ای هستند. کمک گرفتن از توانایی‌های شناختی متفاوت به جای سخن گفتن، گوش دادن، تاپ کردن افکار و خواندن نوشته‌های تایپی دیگران، راهی منحصر به فرد برای شناساندن هویت خود و فهم هویت طرف روی خط و ایجاد یک ارتباط است. بویژه ارتباط ایمیلی به یک فراگرد متن بنیاد و پیچیده توسعه یافته است، با گپ یا ارتباط‌های ایم بران پیچیدگی افزوده می‌شود.

اینترنت

دنیای مجازی رایانه و اینترنت تفاوت زیادی با جهان روابط اجتماعی بیرون دارد. فراگرد دیجیتالی شدن افراد، گروه‌ها و روابط در قلمرو اینترنت مرزهای روابط انسانی را در ابعاد زمانی و کیفی امتداد داده است. در این مقاله برخی از ویژگی‌های روانشناختی منحصر به فرد این دنیای دیجیتالی که به حیطه‌های جدید اجتماعی در میان انسانها یاری رسانده بررسی شده است. در محیط‌های مختلف رایانه‌ای با ترکیب‌های متفاوتی از این ویژگی‌ها روبه روییم. در واقع این مسأله نشانگر تجربه‌های نویافته آدمی در عرصه دنیای جدید است. می‌توان این ویژگی‌های روانشناختی را به عنوان عناصر بنیادین الگوی مفهومی برای روانشناسی سپهر رایانه در نظر گرفت. در واقع تأثیر این عناصر بر اشخاص، گروه‌ها و اجتماعات موضوعی مهم است. لازم به یادآوری است که ده عنصر فهرست شده در زیر فقط نیمی از این مسأله را بیان می‌کند. به هر روی چگونگی رفتار افراد در سپهر رایانه همواره حاصل تعامل پیچیده میان ویژگی‌های سپهر رایانه و مشخصه‌های فردی آنان خواهد بود.

۱- حس‌های تقلیل یافته

می‌توانید بیان ظاهری و زبان بدن یک فرد را در

عدم تناسب جغرافیا برای افرادی با علایق و نیازهای خاص حاوی اشاره‌های مهمی است.

۳- انعطاف‌پذیری هویت

از طریق ارتباط یا متن تایپ شده این اختیار را دارید که خودتان باشید، گوشه‌هایی از هویت‌تان را بیان کنید، هویت‌های خیالی برای خودتان فرض کنید، یا کاملاً خودتان را ناشناس قلمداد کنید و در برخی موارد تقریباً نامرئی، همچون یک «فرد در کمین نشسته» نیز در بسیاری از محیط‌ها، اسمی را که آرزو دارید بر خودتان می‌گذارید. دنیای چند رسانه‌ای نیز موقعیت‌هایی را برای ابراز وجود از طریق جامه‌های مبدل تصویری که به عنوان «اواتارها= تجسدها» شناخته شده، عرضه می‌کند.

۷- قابلیت انعطاف‌زمانی

ارتباط‌های همزمان، مستلزم وجود افرادی است که در حالی که در کنار رایانه‌هایشان در یک زمان (واقعی) نشسته‌اند، با یکدیگر از طریق اینترنت مرتبط شوند. گپ‌سراها نمونه‌ای از آن است. به عبارت دیگر ای میل و گروه‌های خبری، متضمن نوعی «ارتباطات ناهمزمان» است که در آن احتیاجی نیست که افرادی در یک لحظه معین روابط متقابل داشته باشند. در هر دوی ارتباطات همزمان و ناهمزمان (به استثنای مکالمه دیداری- شنیداری و تلفن- اینترنت) یک امتداد زمانی وجود دارد. در طول گپ زدن از چند ثانیه تا چند دقیقه یا بیشتر، فرصت دارید تا به اشخاص دیگر هم پاسخ دهید- در اینجا به طور قابل توجهی تأخیر طولانی تری نسبت به دیدارهای رودرور وجود دارد.

۴- ادراکات تغییر یافته

به آرامی نشستن و خیره شدن به صفحه نمایشگر رایانه سبب ایجاد یک وضعیت متفاوت خودآگاهی می‌شود. برخی افراد با خواندن ای میل یا متن سخنان گپ سراها (Chat rooms) ذهن‌شان را به ذهن دیگران پیوند می‌زنند. در دنیای چند رسانه‌ای خیالی، افراد از طریق ای‌اس پی تبادل گفت و گوی تصویری می‌کنند. در میان دیوارها قدم می‌زنند و به طور همزمان چیزهایی را از خلأ بوجود می‌آورند که تجربه ای فرا واقع گرایانه (سوررئالیستی) می‌شود. آن یک وضعیت خودآگاهی را که به رؤیا شباهت دارد، تقلید می‌کند.

۸- چندگانگی اجتماعی

هر فرد با آرامش نسبی می‌تواند با اشخاصی از هر قشری تماس بگیرد و با صدها و شاید هزاران تن ارتباط برقرار سازد. این فرد چند کاره می‌تواند ارتباط‌های زیادی را در یک دوره زمانی کوتاه و یا حتی در یک زمان، مثلاً در گپ یا پیام‌گذاری فوری، دستکاری کند، بی‌آنکه ضرورتاً کسی از عمل وی آگاه باشد. برخی با فرستادن پیام به صفحه‌های نشریه‌ای که به وسیله تعداد زیادی از کاربران خوانده می‌شود، کسانی را که با محرمانه‌ترین علایق‌شان جور هستند، به خود جلب می‌کنند.

۵- موقعیت‌های برابر؟

در بیشتر موارد، هر فردی در اینترنت موقعیتی برابر (با دیگران) در بیان نظرات خود دارد. هر فردی- بدون توجه به وضعیت، ثروت، نژاد، جنس و ...- در زمینه ای همتراز شروع به حرکت می‌کند. برخی افراد از این مسأله به دموکراسی شبکه‌ای تعبیر کرده‌اند. هرچند وضعیت هر فرد در جهان بیرون (از اینترنت) نهایتاً بر زندگی‌اش در سپهر رایانه تأثیر دارد، حقایق چندی در رابطه با ایده آل دموکراسی شبکه‌ای وجود دارد. آنچه که تعیین کننده نحوه تأثیرگذاری (فرد) بر دیگران است، توانایی وی در ارتباطیابی (شامل مهارت‌های نوشتاری)، پایداری، کیفیت اندیشه‌ها و گاهی وقت‌ها مهارت فنی است.

۹- قابلیت ضبط کردن

بیشتر فعالیت‌های رایانه‌ای شامل: مکاتبه‌های ایمیلی و نشست‌های گپی می‌توانند در یک فایل ثبت و ذخیره شوند. برخلاف تعامل‌های جهان واقعی، کاربران در سپهر رایانه می‌توانند از هرآنچه که گفته شده و این که به چه کسی و چه زمانی ضبطی پایدار فراهم سازند، چرا که این تعامل‌ها اساساً پرونده بنیاد هستند.

۶- فضای استعلایی (متعالی)

فاصله جغرافیایی برای کسی که می‌تواند با هرکسی ارتباط برقرار کند، اهمیت ناچیزی دارد. مهندسی در آلمان با یک تاجر زن از کالیفرنیا از طریق یک رایانه خدمات‌رسان (سرور) در استرالیا با هم مکالمه می‌کنند. ای ترنت، پیش از هرچیز، یک جهان کوچک است این

۱۰- اختلال رسانه‌ای

همه انتظار داریم که رایانه و اینترنت با ما همکاری کنند.

این اصل است. مهم نیست که چقدر ابزارهای الکترونیکی پیچیده باشد، با این همه همیشه لحظه‌ای وجود دارد که نرم‌افزار و سخت افزارها به درستی کار نمی‌کنند، و آن هنگامی است که اختلالی پدید می‌آید و ارتباط قطع می‌شود. در این لحظه سامانه ارتباطات دور به ما چیزی نمی‌دهد، حتی یک پیام غلط.

ناکامی و خشمی که در واکنش به این نقایص بروز می‌دهیم، گویای چیزی در باب ارتباط ما با رایانه و اینترنت است. چیزی درباره اتکای ما به آنها و نیاز ما به کنترل بر آنها.

آن فقدان پاسخ نیز روزنه‌ای را برای ما می‌گشاید تا انواع نگرانیها و اضطرابهایمان را به دستگاهی که پاسخی به ما نمی‌دهد، فراقنی کنیم.

من این مسئله را تجربه‌های سیاه چال سپهر رایانه می‌نامم. خوشبختانه، برخی محیطهای مجهز به رایانه سالم‌تر از انواع دیگرند. این تفاوتها در اعتماد پذیری، قابلیت پیشگویی و قابلیت اطمینان، تأثیرهای روانشناختی مهمی دارند.

خبر

پرسشهای خود را در هر زمینه مرتبط با IT و رایانه از طریق پست الکترونیک یا نامه به دفتر آمار و فناوری اطلاعات مرکز با ما در میان بگذارید تا پاسخ آنها را در همین خبرنامه دریافت کنید.

همچنین در صورتی که علاقمند به همکاری با این خبرنامه می‌باشید، می‌توانید مقالات و مطالب خود را اعم از تألیف یا ترجمه در قالب یک فایل Word به صورت پست الکترونیک یا بر روی CD به دفتر آمار و فناوری اطلاعات ارسال نمایید تا پس از بررسی با نام خود شما در این خبرنامه درج شود.

تهیه شده در اداره کل برنامه ریزی و فناوری اطلاعات
با همکاری شرکت گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات خاورمیانه

